

Eiropas Valodas prasmes pārbaudītāju asociācijas (ALTE) Praktiskās darbības principi

ALTE dalībinstiūcijas, kuras atbild par valodas prasmes pārbaudēm, vēlas pieņemt Praktiskās darbības principus, lai precīzi noformulētu standartus, kurus vēlas sasniegt, kā arī noteiktu pienākumus, kuru ietvaros tās darbojas.

Lai noformulētu un stingri ievērotu Praktiskās darbības principus, ir nepieciešams noteikt atšķirīgos pienākumus tiem, kuri ir ieinteresēti valodas prasmes pārbaūžu standartu noteikšanā un izmantošanā. Tie ir eksāmenu veidotāji, eksāmenu lietotāji un eksaminējamie.

Eksāmenu veidotāji ir cilvēki, kuri faktiski izstrādā eksāmenu saturu un tos administrē, kā arī tie, kuri nosaka, kādām ir jābūt konkrētajām pārbaūžu programmām.

Eksāmenu lietotāji var izvēlēties eksāmenus, pasūtīt pakalpojumus, kas nepieciešami eksāmena norisei, vai pieņemt lēmumus, kas ietekmē citu cilvēku izglītības iespējas un karjeru atkarībā no eksāmena rezultātiem.

Eksaminējamie vai pretendenti ir tie, kuri pēc izvēles vai tāpēc, ka to pieprasa eksāmenu lietotāji, kārto eksāmenus.

Eksāmenu veidotāju un lietotāju pienākumi, protams, var daļēji sakrist gadījumos, kad valsts izglītības iestāde pasūta pakalpojumus, kas nepieciešami eksāmena izstrādāšanai, nosaka politiku izstrādāšanas procesa kontrolei un, vadoties no iegūtajiem rezultātiem, pieņem lēmumus. ALTE dalībinstiūcijas galvenokārt ir ieinteresētas eksāmenu izstrādāšanā un administrēšanā. Tādēļ tām ir pienākums kā pret eksāmenu lietotājiem, tā arī eksaminējamajiem. Lēmumi, ko pieņem eksāmenu lietotāji, tieši ietekmē eksaminējamos vai pretendētus; šī iemesla dēļ eksāmenu lietotāju pienākumi arī ir ietverti šajos Praktiskās darbības principos.

ALTE dalībinstiūcijas apņemas nodrošināt eksaminējamo tiesības, ievērojot Praktiskās darbības principu standartus četrās jomās:

- eksāmenu izstrādāšanā;
- eksāmena rezultātu interpretēšanā;
- godīgas attieksmes ievērošanā;
- eksaminējamo informēšanā.

Praktiskās darbības principiem ir divas daļas. Pirmajā daļā galvenā uzmanība ir pievērsta ALTE dalībinstiūciju pienākumiem, bet otrajā daļā – eksāmenu lietotāju pienākumiem.

1 daļa – ALTE dalībinstītūciju pienākumi

Eksāmenu izstrādāšana

ALTE dalībinstītūcijas apņemas nodrošināt informāciju, kāda ir nepieciešama eksāmenu lietotājiem un eksaminējamajiem, lai izvēlētos atbilstošus eksāmenus.

Praksē tas nozīmē, ka ALTE dalībinstītūcijas garantēs to, kas attiecībā uz eksāmeniem ir ierakstīts šajā dokumentā:

- noteikt, ko katrā eksāmenā vērtē un kam tas ir domāts. Norādīt auditoriju, kurai tas ir piemērots;
- izskaidrot būtiskus ar vērtēšanu saistītos jēdzienus tik detalizēti, cik tas attiecīgajai auditorijai ir nepieciešams, lai tie būtu saprotami;
- izskaidrot eksāmenu izstrādāšanas procesu;
- izskaidrot, kā izvēlas saturu un pārbaudāmās prasmes;
- nodrošināt ar tipiskiem (uzdevumu) paraugiem vai pilnu eksāmena (uzdevumu) paraugu komplektu, instrukcijām, atbilžu lapām, rokasgrāmatām un ziņojumiem lietotājiem par rezultātiem;
- informēt par procedūrām, kas tiks izmantotas, lai nodrošinātu katra eksāmena piemērotību dažādu rasu cilvēkiem un cilvēkiem ar dažādu etnisko vai lingvistisko piederību, kuri varētu kārtot eksāmenus;
- noteikt un publicēt nosacījumus un prasmes, kas nepieciešamas katra eksāmena administrēšanai.

Eksāmena rezultātu interpretēšana

ALTE dalībinstītūcijas apņemas palīdzēt eksāmenu lietotājiem un eksaminējamajiem pareizi interpretēt rezultātus.

Praksē tas nozīmē, ka ALTE dalībinstītūcijas garantēs:

- nodrošināt tūlītējus un viegli saprotamus ziņojumus par eksāmenu rezultātiem, kas skaidri un precīzi raksturo pretendenta sniegumu;
- norādīt procedūras, kuras nosaka nokārtošanai nepieciešamos punktus un/vai vērtējumu;
- ja nokārtošanai nepieciešamais punktu skaits nav noteikts, tad nodrošināt informāciju, kas palīdzēs lietotājiem izprast procedūras gadījumos, ja tiek noteikts eksāmena nokārtošanai nepieciešamo punktu skaits, kur tas ir vajadzīgs;
- brīdināt lietotājus izvairīties no ļaunprātīgas eksāmenu rezultātu izmantošanas, kur to ir iespējams loģiski paredzēt.

Godīgas attieksmes ievērošana

ALTE dalībinstītūcijas apņemas padarīt savus eksāmenus pēc iespējas godīgus attieksmē pret pretendentiem ar dažādu izcelsmi (piemēram, rasi, dzimumu, etnisko piederību, invaliditātes pakāpi u. c.).

Praksē tas nozīmē, ka ALTE dalībinstītūcijas garantēs:

- izskatīt un pārstrādāt eksāmena uzdevumus un citus materiālus, lai izvairītos no potenciāli aizskaroša satura un valodas;
- ieviest procedūras, kas palīdzētu nodrošināt, ka atšķirības atbildēs ir galvenokārt saistītas ar prasmēm, kuras tiek vērtētas, bet nav saistītas ar tādiem nebūtiskiem faktoriem kā rase, dzimums un etniskā piederība;
- kur iespējams, veidot atbilstošus modificētus eksāmenus vai to administrēšanas procedūras, kas būtu pieejamas pretendentiem ar veselības traucējumiem.

Eksaminējamo informēšana

ALTE dalībinstītūcijas apņemas nodrošināt eksāmenu lietotājus un eksaminējamos ar informāciju.

Praksē tas nozīmē, ka ALTE dalībinstītūcijas garantēs:

- nodrošināt eksāmenu lietotājus un eksaminējamos ar informāciju, lai palīdzētu viņiem izvērtēt, vai kārtot konkrēto eksāmenu, vai kārtot eksāmenu augstākā vai zemākā līmenī, ja tas ir pieejams;
- nodrošināt pretendentus ar informāciju, kas viņiem ir nepieciešama, lai pārzinātu eksāmenu kārtību, uzdevumu veidus, virsrakstus, instrukcijas un citus norādījumus, kā arī attiecīgu eksāmenu kārtēšanas stratēģiju. Censties nodrošināt informāciju vienādi pieejamu visiem pretendentiem;
- nodrošināt informāciju par to, vai pretendentiem ir vai nav tiesības iegūt darbu un aizpildīto atbilžu lapu kopijas, pārrakstīt darbu, panākt vērtējuma pārskatīšanu vai rezultātu pārbaudi;
- nodrošināt informāciju par to, cik ilgi lietā tiks glabāti rezultāti, un norādīt, kam un kādos gadījumos eksāmenu rezultāti tiks nodoti atklātībā.

2. daļa – Eksāmenu lietotāju pienākumi

Eksāmenu lietotāji no eksāmenu veidotājiem saņem informāciju, un Praktiskās darbības principi ir saistīti ar tās atbilstošu izmantošanu. Tāpat kā eksāmenu veidotājiem, viņiem pret pretendentiem ir pienākumi, kas nosaka, ka viņi savai darbībai izvirza un uztur augstus godīgas izturēšanās standartus. Šie pienākumi šeit ir ierakstīti četrās sadaļās, kuru nosaukumi ir: Atbilstošu eksāmenu izvēle, Eksāmenu rezultātu interpretēšana, Godīgas attieksmes ievērošana, Eksaminējamo informēšana.

Atbilstošu eksāmenu izvēle

Eksāmenu lietotājiem jāizvēlas eksāmeni, kas atbilst nolūkam, kādam tie ir domāti, kā arī ir paredzētajai pretendentu auditorijai.

Eksāmenu rezultātu interpretēšana

Eksāmenu lietotājiem ir pareizi jāinterpretē rezultāti.

Godīgas attieksmes ievērošana

Eksāmenu lietotāji izvēlas eksāmenus, kuri ir izstrādāti tā, lai attiecībā uz pretendentiem ar dažādu izcelsmi (piemēram, rasi, dzimumu, etnisko piederību, veselības stāvokli, utt.) tiem būtu iespējami godīgāka attieksme.

Eksaminējamo informēšana

Gadījumos, kad eksāmenu lietotāji tieši sazinās ar pretendentiem, viņiem ir jāņem vērā daudzie nosacījumi, kuri ALTE dalībinstācijām izklāstīti pirmajā sadaļā Eksaminējamo informēšana.

Izsakām pateicību Vašingtonas Praktiskās eksaminācijas apvienotajai komitejai par Godīgas eksaminēšanas darbības principiem izglītībā.